

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/96/2017
Identifikačné číslo spisu: 3815219401
Dátum vydania rozhodnutia: 25.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:3815219401.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a členov senátu JUDr. Soni Mesiarkinovej a JUDr. Danice Kočičkovej, v spore žalobcu U. F., bývajúceho v F., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. 13, IČO: 00 166 073, o zaplatenie 7000 €, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 13C/384/2015, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 13. marca 2017 sp.zn. 6Co/585/2016, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 13. marca 2017 sp.zn. 6Co/585/2016
z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. novembra 2016, č.k. 13C/384/2015-63 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 000 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšku žalobu zamietol a žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal. Rozhodol s poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1, 2, § 8 ods. 5 a § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), keď dospel k záveru, že žalobcovi vznikla v príčinnej súvislosti s nezákonnou väzbou nemajetková ujma za čas výkonu väzby od hlavného pojednávania do vyhlásenia oslobodzujúceho rozsudku v priznanom rozsahu. Vo zvyšku žalobu považoval za nedôvodnú. O trovách konania rozhodol podľa § 257 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie žalovaná.

2. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 13. marca 2017 sp.zn. 6Co/585/2016 odmietol odvolanie žalovanej ako podané oneskorene (§ 386 písm. a/ CSP) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bol žalovanej doručený dňa 11. novembra 2016 (elektronicky, č.l. 63 spisu), žalovaná podala odvolanie na pošte dňa 30. novembra 2016, pričom posledným dňom na podanie odvolania bol v zmysle § 121 ods. 4 CSP deň 28. november 2016 (pondelok), žalovaná teda podala

odvolanie po uplynutí zákonom stanovenej 15-dňovej lehoty (§ 362 CSP).

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadla dovolaním žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“). Prípustnosť, ako aj dôvodnosť dovolania, odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Namietala, že odvolací súd rozhodol o odmietnutí jej odvolania ako podaného oneskorene bez toho, aby bolo najskôr rozhodnuté o jej návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania, ktorý podala na súd prvej inštancie dňa 22. februára 2017. Výtýkala odvolaciemu súdu, že odôvodnenie jeho rozhodnutia nespĺňa atribúty riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, pretože sa v ňom nezaoberal jej návrhom na odpustenie zmeškania lehoty, pričom s poukazom na judikatúru najvyššieho súdu zamietnutie návrhu na odpustenie zmeškania lehoty sa musí uskutočniť osobitným uznesením, ktoré treba písomne vyhotoviť a vyčkať na jeho právoplatnosť, až následne je možné rozhodovať o včasnosti podaného opravného prostriedku. Ďalej v dovolaní rozobrala argumenty, pre ktoré považuje svoj návrh o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania za dôvodný. Z týchto dôvodov žiadala napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadala odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia (§ 444 ods.1 CSP).

4. Žalobca k podanému dovolaniu uviedol, že žalovaná sa neodvolala v zákonnej lehote, preto považuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za správne.

5. Podaním zo 14. júla 2017 označeným ako „Výjadrenie žalovanej s doplnením dovolacieho návrhu“, doručeným súdu prvej inštancie dňa 17. júla 2017, žalovaná napadla ako nesprávne uznesenie súdu prvej inštancie z 20. júna 2017 č.k. 13C/384/2015-103, ktorým bol zamietnutý návrh žalovanej o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania (výrok I) a ktorým bola vyzvaná na opätovné doručenie dovolania elektronicky alebo písomne (výrok II). Vychádzala z právneho názoru, že výroky uvedeného uznesenia sú nadväzujúcimi a vecne súvisiacimi s už napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu a preto žiadala, aby odvolací súd s poukazom na článok 4 CSP zrušil v celom rozsahu aj citované rozhodnutie súdu prvej inštancie.

6. Žalobca k tomuto doplneniu dovolania len zopakoval, že žalovaná sa neodvolala v zákonnej lehote.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné a napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

8. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti nového civilného procesného kódexu. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napríklad 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 3Cdo308/2016, 5 Cdo 255/2014, 5Cdo 255/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Žalovaná v dovolaní uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP, z ktorého žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania, je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalovaná dovolaním napadla uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté jej odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie ako oneskorene podané, t.j. bez meritórneho prejednávania. Vzhľadom k tomu, že takéto rozhodnutie je rozhodnutím, ktorým sa konanie v danej veci skončilo, ide o procesné rozhodnutie, ktoré je prípustným predmetom dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Preto dovolací súd pristúpil k preskúmaniu existencie namietaného dovolacieho dôvodu.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Žalovaná vidí procesnú vadu zmätočnosti a zásah do jej práva na spravodlivý súdny proces v tom, že odvolací súd rozhodol o odmietnutí jej odvolania ako podaného oneskorene bez toho, aby bolo najskôr rozhodnuté o jej návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania, ktorý podala na súd prvej inštancie dňa 22. februára 2017, t.j. pred rozhodnutím odvolacieho súdu.

14. Za vadu zmätočnosti konania považovala judikatúra najvyššieho súdu aj postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996, prípadne ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013). Zároveň najvyšší súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zaujal právny názor, že odvolací súd nesmie odmietnuť odvolanie ako oneskorene podané skôr, než sa právoplatne rozhodne o návrhu odvolateľa o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania; v opačnom prípade zaťaží konanie vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (rozsudok najvyššieho súdu zo dňa 1. júla 2011 sp.zn. 3 Cdo 145/2006 publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 35/2011, a ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 2 Cdo 131/2013, sp.zn. 5 Cdo 152/2010). Tieto právne názory, s ktorými sa vec prejednávajúci senát stotožňuje, sú plne aplikovateľné aj za účinnosti novej procesnoprávnej úpravy.

15. Súd odpustí zmeškanie lehoty, ak ju strana, zástupca alebo procesný opatrovník zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí. Návrh treba podať do 15 dní po odpadnutí prekážky a treba s ním spojiť i zmeškaný úkon (§ 122 CSP).

16. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná podala odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie na pošte dňa 30. novembra 2016. Súd prvej inštancie predložil spis na rozhodnutie o odvolaní odvolaciemu súdu dňa 9. decembra 2016. Zároveň je zo spisu zrejmé, že žalovaná dňa 22. februára 2017 podala na súd prvej inštancie návrh o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania (viď č.198 spisu), ktorý však v čase rozhodovania odvolacieho súdu (13. marca 2017) nebol obsahom spisu, resp. nebol doposlaný súdom prvej inštancie k spisu odvolaciemu súdu, a preto o ňom odvolací súd ani nemal vedomosť.

Návrh žalovanej bol zažurnalizovaný v spise až po vrátení veci z odvolacieho súdu ako č.l. 98 spisu. Z úradného záznamu na č.l. 102 spisu vyplýva, že návrh žalovanej o odpustenie zmeškania lehoty na odvolanie bol zákonnej sudkyni súdu prvej inštancie predložený dňa 1. júna 2017. Keďže v čase rozhodovania odvolacieho súdu návrh o odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania nebol súčasťou spisu, nebol ani podkladom pre rozhodnutie o odmietnutí odvolania ako oneskorene podaného, odvolací súd naň nemohol prihliadnuť a ani sa k nemu v odôvodnení rozhodnutia vyjadriť. V dôsledku pochybenia súdu prvej inštancie odvolací súd rozhodol o odvolaní skôr, než bolo súdom prvej inštancie rozhodnuté o návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania. Odvolací súd tak v čase svojho rozhodovania nemal splnené podmienky pre odmietnutie odvolania z dôvodu jeho oneskorenosti. Týmto nesprávnym procesným postupom bolo žalovanej znemožnené, aby uskutočňovala jej patriace procesné právo domáhať sa odpustenia zmeškania odvolacej lehoty v zmysle § 122 CSP a mal v konečnom dôsledku za následok odmietnutie jej odvolania bez meritórneho prejednanja.

17. I keď súd prvej inštancie uznesením z 20. júna 2017 č.k. 13C/384/2015-103 už o návrhu žalovanej na odpustenie zmeškania lehoty na podanie odvolania rozhodol tak, že ho zamietol, urobil však tak až potom, ako už odvolací súd odvolanie žalovanej odmietol ako oneskorene podané. Správnosť postupu súdu prvej inštancie a jeho rozhodnutia, ktorým nebolo vyhovené návrhu žalovanej a ktoré žalovaná napáda v podaní označenom ako „vyjadrenie žalovanej s doplnením dovolacieho návrhu“, tak nemohol dovolací súd preskúmať v rámci dovolacieho prieskumu na podklade dovolania smerujúceho voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, pretože toto rozhodnutie, resp. prípadný (ne)správny procesný postup súdu prvej inštancie nepredchádzal(o) napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu a ako už bolo vyššie uvedené nebolo podkladom pre odmietnutie odvolania žalovanej. Predmetom dovolacieho prieskumu môže byť totiž len to rozhodnutie a postup súdu mu predchádzajúci, proti ktorému strana sporu mimoriadny opravný prostriedok podala. Dovolací súd musí rešpektovať zámer všetkých mimoriadnych opravných prostriedkov vychádzajúci z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím, sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne, za zákonom stanovených podmienok, ktoré však v danom prípade nie sú dané, keďže dovolaním je napadnuté iné a skoršie rozhodnutie ako žalovanou namietané uznesenie súdu prvej inštancie. Zároveň vo veci nejde ani o prípad, kedy by dovolací súd nebol viazaný rozsahom dovolania v zmysle § 439 písm. a/ CSP. O vecnú prepojenosť a závislosť týchto rozhodnutí by mohlo ísť len vtedy, ak by tu bol kauzálny nexus, t.j. ak by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo následkom rozhodnutia súdu prvej inštancie ako jeho príčiny; čo je však nemožné pokiaľ absentuje ich časová súvislosť (pzn. pokiaľ ide o výrok II uvedeného uznesenia nie je daná ani vecná súvislosť s napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu), ako tomu bolo v prejednávanej veci. Napokon zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu v rámci dovolacieho konania sa vec vráti do štádia odvolacieho konania a žalovanej ostane zachovaná procesná možnosť reagovať na vzniknutú procesnú situáciu v rámci riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Vzhľadom na zistený nedostatok v postupe odvolacieho súdu sa dovolací súd ďalšími námietkami žalovanej už nezaoberal.

18. Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná opodstatnene namieta, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Predmetná procesná vada zakladá nielen prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, ale aj jeho dôvodnosť, preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.